

Změnila se za posledních 100 let kondice našich dětí? Zopakujeme unikátní měření tělesné zdatnosti českých a slovenských dětí z roku 1923

8.3.2023 - Radek Pírk | Technická univerzita v Liberci

Nejprve se na 80 českých a 17 slovenských školách podle metodiky Emanuela Roubala, uznávaného tělocvikáře a sokola, a jeho syna MUDr. Jana Roubala, děti vážily a měřily. Následně děti z vybraných tříd prošly testy pohybových schopností.

Přesně po 100 letech toto šetření zopakují výzkumníci z naší katedry tělesné výchovy a sportu Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci (KTV).

„Z realizovaných výzkumů a šetření například víme, že současné děti jsou významně vyšší, v průměru tak o deset centimetrů. Domníváme se také, že zaznamenáme například pokles ve vytrvalosti a ani svalová síla horní části trupu nebude obecně taková, jako byla u dětí před sto lety. Pro přesnější stanovení předpokládaných výsledků ale nemáme komplexní soubor dat napříč celou republikou i Slovenskem, jaký chceme soustředit letos na jaře rekonstrukcí testů Emanuela a Jana Roubalových. To šetření je co do rozsahu unikátní i v mezinárodním měřítku,“ říká Aleš Suchomel, vedoucí KTV, který je současně garantem odborné studie.

Měřené tělesné parametry a popis pohybových testů jsou precizně zdokumentované v dobových publikacích zaměřených na tělesnou kulturu. Stejně jako seznam škol, jejichž žáci se do šetření v roce 1923 zapojili. Výzkumníci z KTV metodiku převzali, ale některé testy zredukovali podle dnešních podmínek.

„Některé testy tělesné zdatnosti by dnes nebyly ani jednoduše proveditelné, je to třeba hod oštěpem či hod diskem, které se v roce 1923 na školách běžně prováděly. Z původních 14 pohybových testů jsme udělali testovou sestavu, která čítá pět testů zaměřených na základní pohybové schopnosti. Je to skok do dálky z místa, hod míčkem do dálky z místa, shyby podhmatem a rychlostní i vytrvalostní běh,“ říká Lukáš Rubín, akademický pracovník z KTV a zároveň spolugarant odborné studie.

„Celý výzkum bude navíc striktně anonymizovaný a podléhá i dalším soudobým etickým standardům, které před sto lety nebylo nutné tak detailně řešit,“ dodává Rubín, který se pohybovou aktivitou a tělesnou zdatností mládeže a sběrem dat k tomuto tématu dlouhodobě zabývá. Je mimo jiné autorem publikace „Pohybová aktivita a tělesná zdatnost českých adolescentů v kontextu zastavěného prostředí“ (2018) a také členem autorského týmu, který zpracovává „Národní zprávu o pohybové aktivitě českých dětí a mládeže“.

Start v Nymburce - 8. března 2023

Celorepublikové testování odstartují 8. března 2023 na Gymnáziu Bohumila Hrabala v Nymburce. Testovat se bude například i v sídelním městě Technické univerzity, v Liberci, a to na Gymnáziu F. X. Šaldy, to je totiž přímým pokračovatelem Státního československého reformního reálného gymnasia v Liberci, jež se do velkého šetření tělesné vyspělosti v roce 1923 také zapojilo. Stejně jako dalších 13 víceletých gymnázií po celé republice: v Praze, Brně, Plzni, Pardubicích, Třebíči, Jindřichově Hradci, Kyjově a dalších městech, na nichž testy také před sto lety zorganizovali. Na Slovensku, kde

studii zaštitila partnerská Fakulta športu Prešovskej univerzity v Prešově, se zapojí dalších pět škol.

V roce 1923 takovým způsobem během března a dubna otestovali tělocvikáři podle instrukcí pánů Roubalových 11–19leté žákyně a žáky ze 105 tříd. Obdobného počtu testovaných tříd chtějí liberečtí výzkumníci dosáhnout i v roce 2023, aby získali srovnatelný vzorek mládeže.

„Přidanou hodnotu, kterou tomu dáváme, je to, že odborní asistenti z naší katedry na každou zapojenou školu pojedou a učitele nebo učitelku tělocviku zaškolí v metodice, aby měření a testování proběhlo shodným způsobem na všech školách. Do sběru dat na školách se aktivně zapojí také naši studenti programu sport se zaměřením na zdravý životní styl v rámci své odborné praxe. Zúčastněné školy vybavíme kompletní testovací sadou a dostanou od nás i vyhodnocení a certifikát o účasti na této rozsáhlé studii,“ doplňuje Aleš Suchomel.

Základní vyhodnocení rozsáhlého testování tělesné zdatnosti mládeže by tým KTV chtěl mít hotové do konce tohoto školního roku. Je to i dárek pro katedru. Kromě toho, že letos uběhlo právě 100 let od unikátní studie tělesné zdatnosti žáků, je tomu také 70 let od založení Technické univerzity v Liberci, a tedy i 70 let od založení katedry tělesné výchovy a sportu, která byla mezi zakládajícími katedrami tehdejší Vysoké školy strojní v Liberci.

<https://tuni.tul.cz/a/zmenila-se-za-poslednich-100-let-kondice-nasich-deti-zopakujeme-unikatni-mereni-telesne-zdatnosti-ceskych-a-slovenskych-deti-z-roku-1923-146348.html>